Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi, 2025, 5(Özel Sayı); 256-280

DİJİTAL OKURYAZARLIK BECERİLERİNİN YAPAY ZEKÂ İLE GELİŞTİRİLMESİ VE YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILABİLİRLİĞİ

Araştırma Makalesi

Mustafa Said KIYMAZ* / Tarık KAYA**

Geliş Tarihi: 31.10.2025 | **Kabul Tarihi:** 13.12.2025 | **Yayın Tarihi:** 31.12.2025

Özet: Bu çalışma, yapay zekâ (YZ) destekli dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi ve bu becerilerin yabancılara Türkçe öğretimine (YTÖ) entegrasyonu üzerine odaklanmaktadır. Araştırmada, Avrupa Birliği tarafından geliştirilen Dijital Yeterlilik Çerçevesi DigComp 2.2 temel alınarak, 28 farklı YZ uygulamasının (Elicit, Perplexity AI, Claude, Notion AI, Canva, ChatGPT-4 vb.) söz konusu çerçevedeki beş ana yeterlilik alanına (bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve iş birliği, dijital içerik oluşturma, güvenlik, problem çözme) potansiyel katkıları incelenmiştir. Nitel doküman analizi yöntemiyle yürütülen araştırmada, ilgili alan yazını, resmî dokümanlar ve YZ destekli eğitim platformlarından elde edilen veriler, belirlenen dijital yeterlilik temaları doğrultusunda analiz edilmiştir. Bulgular, YZ teknolojilerinin öğrencilere bilgiye erişim hızını artıran, metin yazma/düzenleme becerilerini geliştiren, çevrim içi iletişim etkileşimini güçlendiren ve dijital güvenlik farkındalığını yükselten kişiselleştirilmiş öğrenme araçları sunduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, incelenen uygulamaların büyük çoğunluğunun İngilizce arayüzlere sahip olması, Türkçe dil desteğinde yaşanan eksiklikler ve özellikle bilginin güvenilirliğini değerlendirme ile dijital güvenlik alt alanlarında araç dağılımının dengesizliği gibi kısıtlılıklar tespit edilmiştir. Sonuç olarak YZ tabanlı uygulamalar, dijital okuryazarlık becerilerini güçlendirmede önemli bir rol oynarken, YTÖ derslerinde etkileşimi ve üretkenliği artırmakta, öğrencilerin eleştirel düşünme ve öğrenme stratejilerini zenginleştirmektedir. Bu doğrultuda, yabancılara Türkçe öğretimi programlarına yapay zekâ entegrasyonunun başarıyla sağlanabilmesi için millî YZ araçlarının geliştirilmesi, öğretmen eğitimi ve müfredat güncellenmesi gibi adımlar önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital okuryazarlık, dijital yeterlilik çerçevesi, eğitim teknolojileri, yabancılara Türkçe öğretimi, yapay zekâ.

DEVELOPING DIGITAL LITERACY SKILLS WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND ITS USABILITY IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Research Article

Received: 31.10.2025 | **Accepted:** 13.12.2025 | **Published:** 31.12.2025

Abstract: This study focuses on the development of artificial intelligence (AI)-assisted digital literacy skills and the integration of these skills into teaching Turkish as a foreign language (TTFL). Based on DigComp 2.2 Digital Competence Framework developed by the European Union, the research examines the potential contributions of 28 different AI applications (Elicit, Perplexity AI, Claude, Notion AI, Canva, ChatGPT-4, etc.) to the framework's five main competence areas (information and data literacy, communication and collaboration, digital content creation, safety, and problem solving). Conducted through a qualitative document analysis method, the study analyzes data obtained from relevant literature, official documents, and AI-assisted educational platforms in line with the identified digital competence themes. The findings reveal that AI technologies offer students personalized learning tools that enhance speed of access to information, improve text writing/editing skills, strengthen online communication and interaction, and increase digital security awareness. However, limitations were identified, such as the fact that the vast majority of the examined applications had

* Doç. Dr.; Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı; mkiymaz@adiyaman.edu.tr 0000-0003-3821-5499

** Yüksek Lisans Öğrencisi; Bartın Üniversitesi; tariik.kaya@hotmail.com 0009-0008-8455-3732

Kıymaz, M., S., & Kaya, T. (2025). Dijital okuryazarlık becerilerinin yapay zekâ ile geliştirilmesi ve yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılabilirliği. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(Özel Sayı), 256-280. DOI: https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835249

English interfaces, deficiencies in Turkish language support, and an uneven distribution of tools, particularly in the sub-fields of evaluating information reliability and digital security. Consequently, while AI-based tools play a significant role in strengthening digital literacy skills, they also increase engagement and productivity in TTFL courses and enrich learners' critical thinking and learning strategies. In this regard, the study recommends steps such as developing national AI tools, improving teacher training, and updating curricula to ensure the successful integration of artificial intelligence into Turkish language teaching for foreigners.

Keywords: Artificial intelligence, digital competence framework, digital literacy, educational technologies, teaching Turkish as a foreign language.

Giriş

Dijital teknolojilerin eğitim alanına uyarlanması, günümüzde pedagojik bir yenilik olmanın ötesinde, 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek için bir gereklilik hâline gelmiştir. Teknolojinin yaygınlaşmasıyla birlikte, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (YTÖ) ortamları da köklü bir dönüşüm geçirmektedir. Geleneksel sınıf materyallerinin ötesinde dijital araçlar, öğrenenlere daha zengin, etkileşimli ve kişiselleştirilmiş deneyimler sunabilmektedir. Nitekim görsel ve işitsel materyallerin kullanımı, dil öğrenimini kalıcı ve ilgi çekici hâle getirmekte, öğrencilerin motivasyonunu artırmaktadır (Arslan ve Adem, 2010, s. 70). Günümüz öğrencilerinin dijital ortamlara yatkınlığı, Z kuşağı bireylerinin teknolojiyle iç içe büyümesiyle açıklanabilir. Z kuşağı, değişimi seven, teknolojik araçları ustalıkla kullanabilen, hızlı öğrenen, sosyal ve girişimci özellikleriyle öne çıkmaktadır (Sucu, 2021, s. 849). Bu özellikleriyle, dijital araçların eğitimde etkin kullanımını hem bekleyen hem de talep eden bir öğrenci profili ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla YTÖ derslerinde yalnızca basılı ders kitaplarına dayalı öğretim, bu neslin ilgisini uzun vadede diri tutmakta yetersiz kalabilmektedir. Teknolojinin eğitim ortamlarına uyarlanması ise öğrencilerin derse olan ilgisini ve odaklanmasını artırarak motivasyonu beslemektedir. Nitekim eğitimde teknoloji kullanımının öğrencilerin motivasyonunda olumlu etki yarattığı bilinmektedir (Eroğlu, 2022, s. 110).

Öğretmenler açısından bakıldığında, dijital pedagojik yeterlilik büyük önem taşımaktadır. Yabancılara Türkçe öğreten öğretmenlerin teknolojik açıdan yetkin olmaları, sınıf içinde teknolojiyi daha verimli kullanmalarını sağlamaktadır. Yapılan çalışmalar, Türkçe öğretmenlerinin temel teknoloji kullanımı bilgi ve becerisinin yüksek olması ile derslerinde teknolojinin imkânlarından etkili biçimde yararlanabilmeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir (Şimşek vd., 2021, s. 887). Bu da YTÖ bağlamında öğretmen eğitiminde dijital okuryazarlık ve teknoloji entegrasyonuna verilen önemin altını çizmektedir. Özellikle dijital okuryazarlık kavramı, gelişen teknoloji ile birlikte dil öğretimi alanında ön plana çıkmıştır. Dijital bilgi ve becerilerin eğitim süreçlerine uyarlanması, bireylerin dijital çağa uyum sağlamasını ve eğitsel yeterliliklerini üst düzeye çıkarmasını mümkün kılar. Sağıroğlu vd. (2020, s. 12) dijital dünyada etkin bir şekilde var olabilmek için bireylerin dijital okuryazarlık becerilerine sahip *"dijital vatandaşlar"* olmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Dijital okuryazarlık, UNESCO'nun tanımına göre bireyin yaşam konumuna uygun olarak dijital araçları ve imkânları etkin kullanabilme farkındalık, tutum ve yetkinliğidir (Veronika vd., 2023, s. 231). Bu tanımdan hareketle, teknolojinin ortaya çıkardığı dijital araçları kullanabilme becerisi, günümüz bireyleri için vazgeçilmez bir yeterlilik hâline gelmiştir. Özellikle Z kuşağı öğrencilerinin teknolojiyle iç içe büyümesi, eğitimde dijital araçların kullanımını zorunlu kılmaktadır. Bu noktada yapay zekâ (YZ)

teknolojilerinin de eğitim süreçlerine dâhil olmasıyla "YZ okuryazarlığı" kavramı gündeme gelmiştir. YZ okuryazarlığı, bireylerin YZ teknolojilerini anlama, eleştirel değerlendirme, etik ve toplumsal etkilerini kavrama ve bunları etkin şekilde kullanma becerisi olarak tanımlanmaktadır (Türel vd., 2024 s. 201). Görüldüğü üzere YZ okuryazarlığı ile dijital okuryazarlık arasında yakın bir ilişki söz konusudur; dijital okuryazarlığı gelişmiş bireylerin YZ farkındalık ve yetkinliklerinin de yüksek olduğu belirtilmektedir. Nitekim son dönem araştırmalar, YZ'nin eğitimdeki rolüne dair alan yazınında belirgin bir artış olduğunu ve dijital okuryazarlık becerilerine YZ boyutunun eklenmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır (Çelebi vd., 2023 s. 556). Özetle, dijital okuryazarlık ve YZ okuryazarlığı kavramları, 21. yüzyıl eğitim hedefleri açısından birlikte ele alınması gereken kritik yeterlik alanlarıdır.

Duran ve Özen'in (2018, s. 42) Türkçe dersi müfredatına ilişkin çalışması, dijital okuryazarlık bileşenlerinin programa yeterince yansıtılmadığını göstermektedir. Bu eksiklik, teknoloji destekli öğretim stratejilerinin YTÖ alanında daha bilinçli ve planlı bir şekilde uygulanması gerektiğine işaret etmektedir. Nitekim alan yazınında, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dijital materyal ve araç kullanımına yönelik araştırmaların son yıllarda arttığı gözlenmektedir. Dijital hikâye anlatımı gibi yenilikçi tekniklerin YTÖ'de kullanımı öğrenci motivasyonu ve dil becerileri üzerinde olumlu etki yapmaktadır. Aydın ve Ciğerci'nin (2020, s. 1090) deneysel çalışması, dijital hikâye anlatımı etkinliklerinin Türkçe öğrenenlerin yazma kaygısını anlamlı ölçüde azalttığını ortaya koymuştur. Benzer şekilde, YZ tabanlı sohbet robotlarının dil pratiğinde kullanımı da yabancı dil öğrenenlere destek sunmaktadır. Akkaya ve Şengül (2023, s. 2994) çalışmasında chatbot teknolojilerinin senaryo temelli dil pratiği yaptırma, dil bilgisi hatalarını düzeltme ve öğrenene anlık dönüt verme gibi olanaklarla yabancı dil eğitiminde etkileşimi artırdığını belirtmiştir. Yabancılara Türkçe öğretiminde YZ kullanımına yönelik güncel bir araştırmada ise akademisyenlerin büyük çoğunluğu, YZ uygulamalarının öğrenci motivasyonunu artırdığını ve bireysel öğrenme imkânları sağladığını vurgulamıştır. Bununla birlikte, aynı çalışmada katılımcılar YZ araçlarının yüksek maliyet, dil yeterliklerinin sınırlılığı ve mahremiyet riskleri gibi engellerinden de bahsetmiştir (Çangal vd., 2025, s. 88-90). Bu bulgular, YTÖ alanında YZ teknolojilerinin güçlü yanları kadar sınırlılıklarının da dikkatle değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, dijital okuryazarlık becerilerinin YZ teknolojileri aracılığıyla nasıl geliştirilebileceğini incelemek ve bu gelişimin YTÖ bağlamına nasıl uyarlanabileceğini sistematik bir yaklaşımla ortaya koymaktır. Araştırma, Avrupa Komisyonu'nun DigComp 2.2 dijital yeterlik çerçevesini temel alarak çeşitli YZ uygulamalarının bu yeterlik alanlarına katkı potansiyelini analiz etmeyi ve bu uygulamaların YTÖ derslerine pedagojik uyarlama olanaklarını değerlendirmeyi hedeflemektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemiyle yapılandırılmış bir doküman analizi çalışmasıdır. "Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu ya da kavrama ilişkin bilgi içeren yazılı

materyallerin sistematik biçimde incelenmesidir" (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu yöntem tercihi, araştırmanın kapsamını ve elde edilen bulguların niteliğini belirlemektedir. Çalışma, mevcut bilgi birikimini ve kuramsal çerçeveleri sentezleyerek, YZ ile dijital okuryazarlık arasındaki potansiyel ilişkileri ve yabancılara Türkçe öğretimine uyarlanmasını kavramsal düzeyde incelemektedir. Bu yaklaşım, çalışmanın teorik bir temel oluşturmasını ve gelecekteki deneysel araştırmalara zemin hazırlamasını amaçlamaktadır.

Bu çalışmada, dijital okuryazarlık becerilerinin YZ araçlarıyla geliştirilme potansiyeli "DigComp 2.2" çerçevesi doğrultusunda ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, yalnızca seçilen sınırlı sayıdaki YZ uygulamasına (ChatGPT, Grammarly, Perplexity AI, Elicit vb.) ve mevcut dijital yeterlilik başlıklarına dayanmaktadır. Bu araçların çoğu İngilizce arayüzlere sahip olup, Türkçe dil desteği sınırlı ya da eksiktir. Ayrıca bazı uygulamaların tam erişim için ücretli sürümleri bulunmakta, bu da öğrenciler ve öğretmenler için erişim kısıtı oluşturabilmektedir. Çalışma, deneysel veri toplamadan yalnızca mevcut alan yazını ve uygulama örnekleri üzerinden kuramsal düzeyde yapılandırılmıştır. Dolayısıyla, kullanıcı deneyimlerine dayalı çıkarımlar yerine kavramsal analizlere odaklanılmıştır.

2.2. Veri Kaynağı

Bu çalışmanın veri kaynağını, dijital okuryazarlık becerilerinin YZ teknolojileriyle nasıl geliştirilebileceğini incelemeye yönelik olarak seçilmiş nitel veriler oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler, kuramsal temel ve uygulama temelli dokümanlar olmak üzere iki ana grupta toplanmaktadır. Kuramsal temeli, Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan DigComp 2.2 dijital yeterlilik çerçevesi ile dijital okuryazarlık ve YZ okuryazarlığı konularında yayımlanmış akademik çalışmalar oluşturmaktadır. Uygulama temelli dokümanlar ise ChatGPT, Grammarly, Perplexity AI ve Elicit gibi seçili YZ araçlarına ilişkin tanıtım metinleri, kullanım kılavuzları, resmî internet siteleri, kullanıcı arayüzleri ve uygulama içi deneyim raporlarını içermektedir. Veriler, yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında dijital okuryazarlık bileşenlerini destekleme potansiyeli taşıyan içeriklere öncelik verilerek sistematik biçimde derlenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada kullanılan kaynaklar; DigComp 2.2 dijital yeterlilik çerçevesi, ilgili akademik yayınlar ve YZ araçlarına ait resmî dokümanlar ile uygulama örnekleridir. Verilerin toplanmasında, içeriklerin dijital okuryazarlık yeterlilikleriyle doğrudan ilişkilendirilebilir olmasına dikkat edilmiştir.

Toplanan veriler betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre betimsel analiz, araştırmanın kavramsal yapısının önceden belirlendiği çalışmalarda tercih edilen bir yaklaşımdır. Bu bağlamda, sınıflandırma sürecinde YZ araçlarının DigComp 2.2 çerçevesindeki yeterliliklerle ilişkilendirilmesinde üç ölçüt esas alınmıştır: (1) aracın sunduğu işlevlerin ilgili yeterlilik alanıyla doğrudan örtüşmesi, (2) kullanıcının bu araçla gerçekleştirebildiği eylemlerin yeterlilik tanımlarıyla uyumu ve (3) YTÖ bağlamında pedagojik uygulanabilirliğin bulunması. Bu ölçütler doğrultusunda her bir araç, beş ana alan ve 21 alt yeterlilik çerçevesinde sistematik olarak değerlendirilmiştir.

Analiz sürecinin geçerliğini ve güvenirliğini desteklemek amacıyla Yıldırım'ın (2010) nitel araştırmalarda niteliği artırmaya yönelik ilkeleri doğrultusunda süreç şeffaf biçimde yapılandırılmış; dokümanlar farklı zamanlarda yeniden incelenerek çözümlemenin tutarlılığı kontrol edilmiştir. Elde edilen bulgular, yabancılara Türkçe öğretimine uyarlanabilirlik açısından ele alınarak dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesinde YZ teknolojilerinin sunduğu olanaklar üzerinden değerlendirilmiştir. Ayrıca veriler analiz edilirken, çalışmanın inandırıcılığa katkı sunması açısından olumsuz durum analizi tekniğinden de yararlanılmıştır. Bu teknik araştırmacının elde etiği veriler ışığında gerçekleştirdiği analizlerde ortaya çıkan karşıt bulguların sorgulanarak analiz edilmesidir (Arslan, 2022, s. 399). Son olarak ise meslektaş değerlendirmesi (Arastaman vd., 2018) tekniği işe koşularak çalışmanın yöntemi ve verilerin analiz edilme aşamaları için çalışma ile doğrudan ilgili bulunmayan iki araştırmacının görüşünden yararlanılmıştır. Bu araştırmacılardan gelen dönütler sonucunda çalışmaya son hâli verilmiştir.

2.3.1 Dijital Okuryazarlık Becerileri

Bu başlıkta çalışmanın ortaya çıkması sürecinde ölçüt olarak ele alınan ve verilerin toplanması ile analizi aşamalarında yararlanılan DigComp çerçevesi hakkında bilgi verilmiştir.

Dijital okuryazarlık, yalnızca temel dijital araçları kullanma becerisinden ibaret değildir; aynı zamanda bilgiye erişme, değerlendirme, üretme, paylaşma ve güvenli bir biçimde kullanma süreçlerini kapsayan çok boyutlu bir yeterlilik alanıdır. Bu çok yönlü yapıyı sistematik biçimde açıklayan en kapsamlı çerçevelerden biri Avrupa Komisyonu'na bağlı Ortak Araştırma Merkezi (Joint Research Centre) tarafından geliştirilen DigComp (Digital Competence Framework for Citizens) modelidir. Modelin güncel versiyonu olan DigComp 2.2, dijital yetkinlikleri beş ana başlık altında toplam 21 alt yeterlilik alanı ile yapılandırmıştır (Vuorikari vd., 2022). Bu model teknolojik gelişmelerin dijital okuryazarlık gereksinimlerine yanıt verecek şekilde hazırlanmıştır. DigComp'un bu güncellemeleri, dijital dünyanın evrimleşmesinin bir sonucu olarak da görülebilmektedir. Dijital yeterlilikler bir seferde kazanılan beceriler olmaktan ziyade yaşam boyu dinamizm gerektirmektedir.

Şekil 1

DigComp 2.2 Çerçevesinin Türkçeye Uyarlanmış Şekli

(Vuorikari vd., 2022)

DigComp 2.2 çerçevesinde belirlenen beş ana alan, toplamda 21 alt yeterlilikten oluşmaktadır. Bu alt yeterlilikler, bireyin dijital dünyada bilgiye erişimden içerik üretimine, güvenlikten iş birliğine kadar birçok beceriyi geliştirmesini amaçlamaktadır. Aşağıdaki tabloda bu alanlar ve alt yeterlilikler tablolaştırılmıştır.

Tablo 1

DigComp 2.2 Çerçevesine Göre Dijital Yeterlilik Alanları ve Alt Beceriler

Ana Alan (Dimension)	Alt Yeterlilikler (Sub-Competences)
1. Bilgi ve Veri Okuryazarlığı	1.1 Gezinme, arama ve filtreleme
	1.2 Bilgileri değerlendirme
	1.3 Bilgileri yönetme
2. İletişim ve İş birliği	2.1 Etkileşim kurma
	2.2 Paylaşma
	2.3 Dijital kimlik
	2.4 İş birliği
	2.5 Netiket
	2.6 Dijital ortamda katılım
3. Dijital İçerik Üretimi	3.1 İçerik oluşturma
	3.2 Yeniden yapılandırma
	3.3 Telif ve lisans
	3.4 Programlama
4. Güvenlik	4.1 Cihazları koruma
	4.2 Kişisel verileri koruma
	4.3 Sağlık ve refah
	4.4 Çevre bilinci
5. Problem Çözme	5.1 Teknik sorunları çözme
	5.2 Gereksinimlere göre araç seçme
	5.3 Yaratıcı kullanım
	5.4 Dijital gelişimi değerlendirme

3. Bulgular

3.1. Dijital Okuryazarlık Becerilerinin Yapay Zekâ ile Geliştirilmesi ve Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılabilirliği

Dijital okuryazarlık becerileri, hızla dijitalleşen toplumların yalnızca temel teknoloji kullanımıyla sınırlı kalmayıp, bireylerin bilgiye ulaşma, iletişim kurma, içerik üretme ve dijital güvenliği sağlama gibi çok yönlü yetkinlikler kazanmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda, YZ teknolojileri, bireylerin dijital yeterliliklerini destekleyerek kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları, veri odaklı geri bildirimler ve otomatik içerik analizleri gibi araçlarla bu becerilerin gelişimini kolaylaştırmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde YZ destekli uygulamalar, öğrencilerin metin okuma, anlama, bilgiye erişme, kaynak kullanımı, dijital yazma ve içerik üretimi gibi temel becerilerinin gelişmesine katkı sunmaktadır. Ayrıca YZ teknolojileri, öğrenciye özel içerik önerileri ve gerçek zamanlı geri bildirimlerle yabancılara Türkçe derslerini daha etkileşimli ve verimli hâle getirebilmektedir. Bu bölümde, DigComp 2.2 çerçevesinde tanımlanan dijital okuryazarlık becerilerinin hem YZ teknolojileriyle nasıl geliştirilebileceği hem de yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında nasıl uyarlanabileceği detaylandırılmaktadır.

3.1.1. Bilgi ve Veri Okuryazarlığı

Bilgi ve veri okuryazarlığı, bireylerin dijital ortamda bilgiye erişme, bilgiyi eleştirel biçimde değerlendirme ve bu bilgiyi etkin şekilde yönetme becerilerini kapsar. Bu bağlamda, YZ tabanlı araçlar üç temel işlevde öne çıkmaktadır: bilgiye erişimi hızlandıran araçlar (Elicit, Perplexity AI, Glasp), bilginin güvenilirliğini değerlendirmeye yönelik sistemler (Consensus, Scite, Claude) ve bilgiyi organize etmeyi, sınıflandırmayı ve yeniden yapılandırmayı sağlayan yönetim araçları (Notion AI, Mem AI). Bu alt alanlar birlikte ele alındığında, öğrencilerin dijital ortamda bilgiye ulaşma, doğrulama ve düzenleme süreçlerini destekleyerek yabancılara Türkçe öğretiminde bütüncül bir dijital okuryazarlık yaklaşımı geliştirmeye olanak tanımaktadır.

"Elicit" ve "Perplexity AI", akademik araştırma ve bilgiye dayalı yazılı anlatım süreçlerinde kullanılabilen iki YZ aracıdır. Elicit, kullanıcının belirlediği araştırma sorusu doğrultusunda akademik veri tabanlarını tarar, ilgili makaleleri analiz eder ve bunları giriş, yöntem, bulgu ve sonuç bölümlerine göre sınıflandırarak karşılaştırmalı biçimde sunar. Böylece öğrenciler, bilgilendirici veya tartışmacı metin yazmadan önce alan yazınını tematik olarak inceleyebilmekte; öğretmenler ise metin çözümleme ve örnek çeşitliliği sağlama süreçlerinde bu içeriklerden yararlanabilmektedir. Perplexity AI ise anlam temelli sorgulama yapabilen bir YZ arama motoru olarak kullanıcı sorularına açıklayıcı, örnekli ve kaynak gösterimli yanıtlar üretebilmektedir. Bu sayede öğrenciler yazılı anlatım öncesinde konuyla ilgili kapsamlı bilgi toplayabilmekte, öğretmenler de ders öncesinde öğrencilerin ilgisini çekecek içerikleri keşfederek bilişsel hazırlık sürecini zenginleştirebilmektedir. Her iki araç da yalnızca bilgi sunmakla kalmayıp, farklı kaynaklardan elde edilen verileri ilişkilendirerek derin düşünme, argüman geliştirme ve kaynak temelli yazma becerilerini desteklemektedir. Bu araçlar, özellikle metin yoğunluğu ve kavramsal derinlik gerektirmesi nedeniyle yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için daha çok B2–C2 düzeylerinde doğrudan öğrenci kullanımıyla, B1 düzeyinde ise öğretmen rehberliğinde yapılandırılmış görevler içinde kullanılmaya elverişli görülmektedir.

Glasp, video içeriklerinden konuşma metinleri çıkararak bilgiye erişim sürecini kolaylaştıran bir YZ uzantısıdır. Kullanıcılar, YouTube videolarında aradıkları kavram veya anahtar kelimeyi yazarak, bu ifadenin geçtiği zamanı öğrenip doğrudan ilgili bölüme gidebilir. Bu özellik, öğrencilerin dinleme ve izleme metinleriyle çalışırken belirli kavramları (yazarın amacı, duygusal ifadeler, mecazlı anlatım) tarayıp anlam çözümlemesi yapmasına olanak tanımaktadır. Böylece öğrencilerin sözlü anlatımdan yazılı metne geçişte bağlam analizi, kelime seçimi ve içerik çözümleme becerileri güçlenmektedir.

Şekil 2

Glasp Uzantısında Video Transkript Üzerinden Bilgi Tarama Örneği

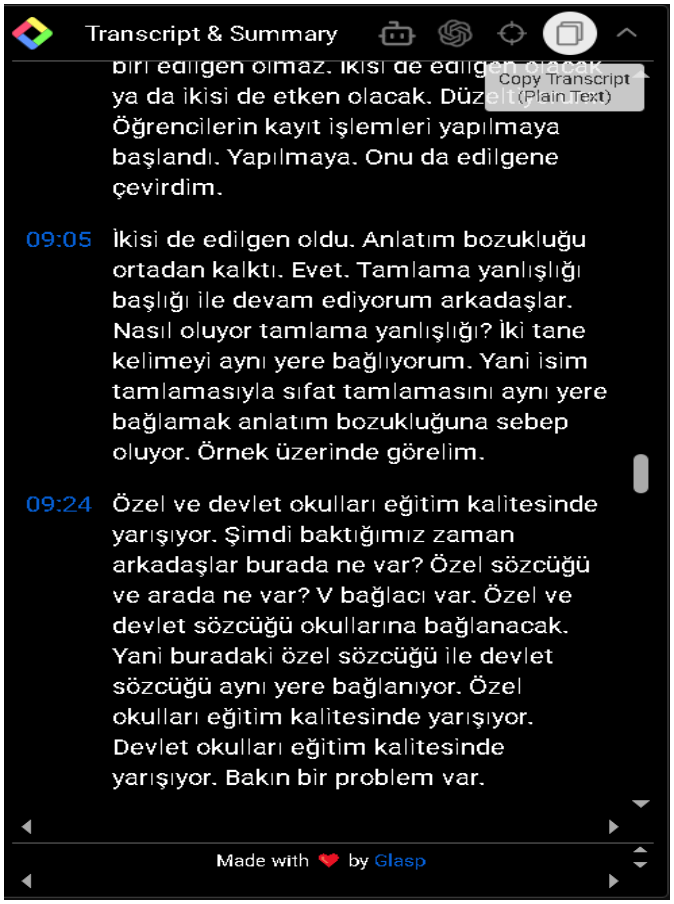

Şekil 2'de, Glasp adlı YZ tabanlı uygulamanın, video içeriklerini yazılı metne dönüştürme sürecine ait bir ekran görüntüsü yer almaktadır. Görselde, sözlü anlatımdan elde edilen transkript, zaman damgalarıyla birlikte kullanıcıya sunulmakta ve bu sayede içerik üzerinde arama, tarama ve kavramsal çözümleme yapılabilmektedir. Örnek olarak, "anlatım bozukluğu" ve "bağlaç kullanımı" gibi Türkçe dersi kapsamındaki dil bilgisel yapıların geçtiği bölümler belirgin biçimde analiz edilebilir hâle gelmiştir. Glasp üzerinden elde edilen transkriptler, kısa ve görsel destekli içeriklerde B1 düzeyinden itibaren özetleme ve bilgi tarama, daha uzun ve soyut içeriklerde ise B2–C1 düzeylerinde eleştirel okuma ve not alma etkinlikleri için uygun bir öğrenme ortamı sunmaktadır.

Bilgi güvenilirliğini değerlendirme sürecinde Consensus ve Scite öne çıkan araçlar arasında yer almaktadır. Consensus, geniş bir akademik veri tabanını tarayarak belirli bir konuya ilişkin fikir birliğini "Consensus Meter" aracıyla görselleştirmektedir. Bu sayede öğrenciler bir konudaki bilimsel uzlaşıyı ya da farklılıkları hızla kavrayabilir, bilginin güvenilirliğini sorgulama ve eleştirel düşünme becerisi kazanabilir. Scite ise "Smart Citations" özelliğiyle bir yayının diğer çalışmalarca nasıl atıflandığını (destekleyici, bahseden, çelişen) göstermekte ayrıca "Reference Check" aracıyla kaynakların doğruluğunu denetleyerek araştırmacılara güvenilir referans ağı kurma olanağı sunmaktadır. Bu iki araç, yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilerin bilgi kaynaklarını karşılaştırarak doğruluk, geçerlilik ve tutarlılık

açısından analiz etmelerini kolaylaştırmaktadır. Araştırma bulgularının yöntem, örneklem ve sonuçlar açısından karşılaştırıldığı bu tür uygulamalar, soyutlama ve argüman çözümleme gerektirdiğinden, YTÖ bağlamında özellikle B2–C2 düzeylerinde bilimsel metin okuma ve değerlendirme çalışmalarına katkı sağlayacak niteliktedir.

Claude, metin, ses ve görsel girdileri işleyebilen, Sokratik sorgulama yöntemiyle eleştirel düşünmeyi teşvik eden bir YZ aracıdır. Öğrenciler Claude'a kendi yazdıkları metinleri sunarak içeriksel geri bildirim alabilir, argümanlarının yeterliliği ve anlatımın tutarlılığı hakkında değerlendirme yapabilir. Ayrıca bu özellik yazma sürecinde üretimi değil, öz değerlendirme ve eleştirel düşünme becerilerini de geliştirebilmektedir.

Şekil 3

Claude İçerik Değerlendirme Örneği

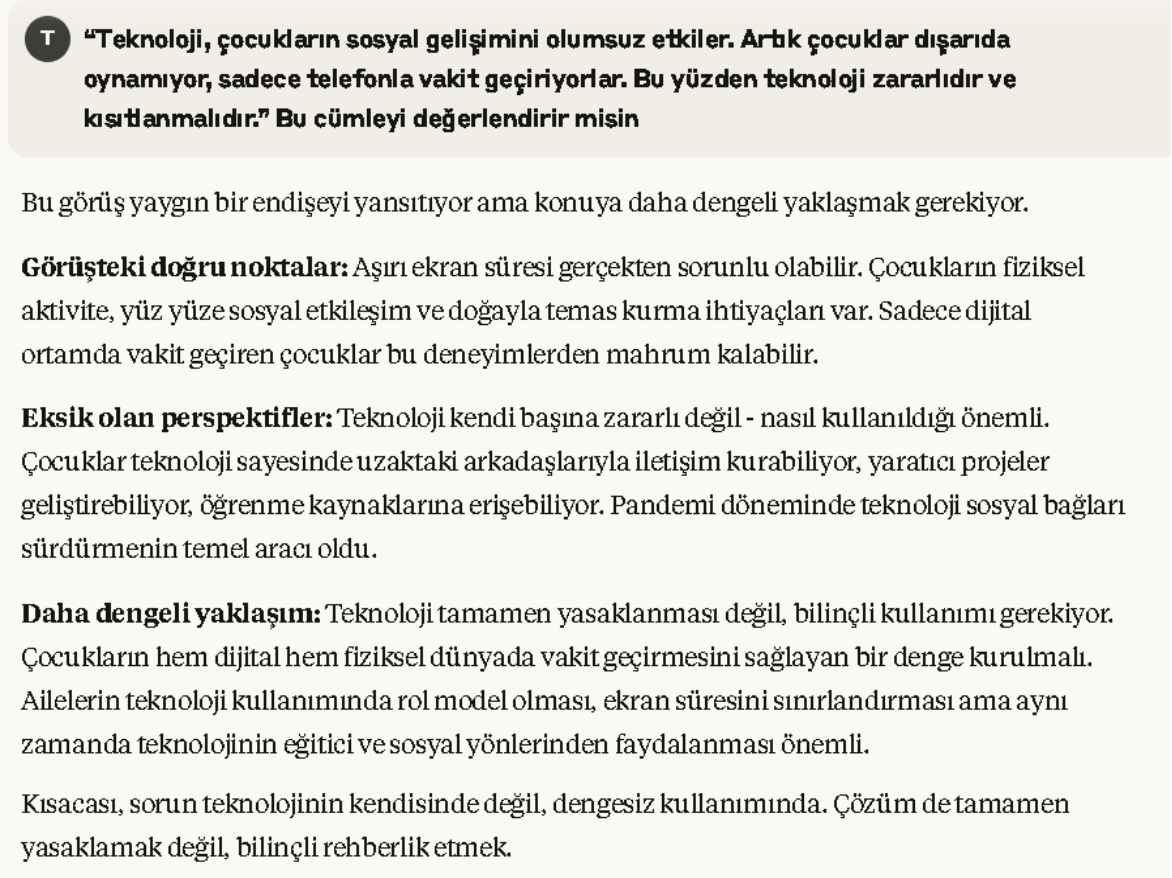

Şekil 3'te kısa bir görüş cümlesi YZ'ye sunulmuş, Claude ise bu görüşü hem destekleyici yönleriyle hem de eleştirilebilecek yönleriyle birlikte değerlendirerek alternatif bir yaklaşım geliştirmiştir. Böylece sadece bilginin içeriği değil, bilgiye nasıl yaklaşılması gerektiği üzerine de yapılandırılmış bir düşünme süreci örneği ortaya konmuştur.

Claude'un Sokratik sorgulama ve çoklu söylem türlerinde dönüt üretme özelliği, B1–B2 düzeylerinde yönlendirilmiş soru-cevap, C1–C2 düzeylerinde ise argüman geliştirme ve karşı argüman üretme çalışmalarında kullanılabilecek dilsel etkileşim fırsatları sunmaktadır.

Bilgi yönetimi alanında Notion AI ve Mem AI uygulamaları ele alınmıştır. Notion AI, içeriklerin başlıklandırılması, özetlenmesi ve ilişkilendirilmesi yoluyla dijital verilerin sistematik biçimde düzenlenmesine olanak tanımaktadır. Öğrenciler okudukları metinleri dijital notlara dönüştürerek bu notlar arasında anlamlı bağlantılar kurabilir, öğretmenler ise ders içeriklerini arşivleme ve güncelleme süreçlerinde yararlanabilmektedir. Mem AI ise kullanıcıların dijital içerikler arasında kavramsal bağlar kurarak bilgi ağları oluşturmasına imkân verir. Türkçe derslerinde Mem AI, okuma parçalarının özetlenmesi, notların organize edilmesi ve yazma planlarının oluşturulmasında etkili bir destek aracı olarak kullanılabilir.

Şekil 4

Mem AI İşlev Tanımı

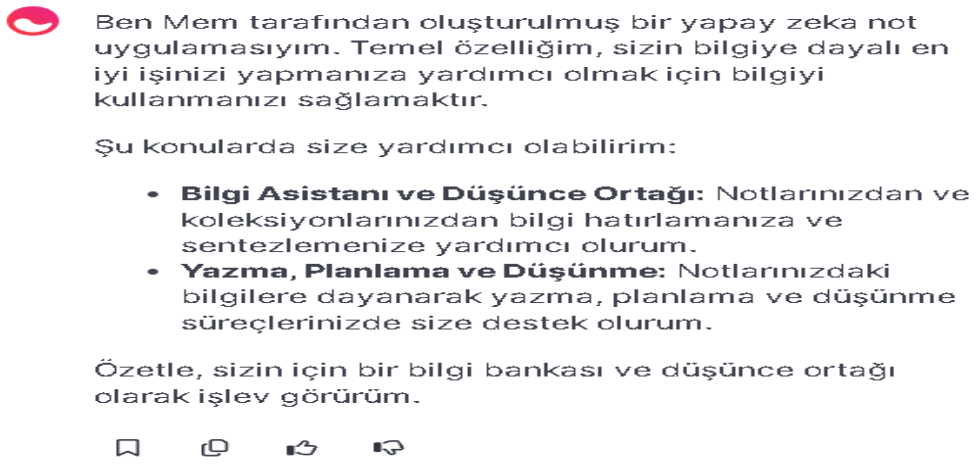

Şekil 4'te, Mem AI adlı YZ destekli not uygulamasının kullanıcıya kendini tanıtma ekranı verilmiştir. Sistem, notlar üzerinden düşünsel ilişkilendirme kurma, yazma süreçlerini planlama ve bilgi temelli düşünmeyi destekleme gibi işlevler sunmaktadır. Bu tür araçlar, yabancılara Türkçe öğretiminde özellikle yazılı anlatım, metin türleri sınıflandırması ve öğrenci notlarının düzenlenmesi gibi alanlarda öğretmen ve öğrencilerin dijital becerilerini geliştirmede potansiyel taşımaktadır. Notion AI ve Mem AI ile yürütülen bilgi notu oluşturma ve kavram haritalama süreçleri, B1 düzeyinden itibaren kısa not alma ve listeleme, B2–C2 düzeylerinde ise proje tabanlı dosyalama, okuma günlükleri ve dijital portfolyo oluşturma etkinlikleriyle uyumlu bir yapı sergilemektedir.

Sonuç olarak, bilgiye erişim, bilgiyi değerlendirme ve bilgiyi yönetme süreçlerinde kullanılan bu YZ araçları, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini bütüncül biçimde güçlendirmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında bu araçların kullanımı, öğrencilerin yalnızca bilgiye ulaşmalarını değil, aynı zamanda bilgiyi eleştirel, analitik ve yaratıcı biçimde kullanmalarını sağlayarak öğretim sürecini zenginleştirebilmektedir.

3.1.2. İletişim ve İş Birliği

Bu kapsamda dijital teknolojiler aracılığıyla etkileşim kurma, paylaşım yapma, vatandaşlığa katılım, iş birliği oluşturma, netiket (dijital etik) becerilerini geliştirme ve dijital kimliği yönetme alt alanları incelenmiştir. Bu alanlarda kullanılan YZ uygulamaları, bireylerin çevrim

içi ortamlarda etkili, etik ve iş birlikçi iletişim kurma becerilerini güçlendirmeyi hedeflemektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında, bu araçlar hem öğrencilerin sözlü ve yazılı iletişim becerilerini geliştirerek dijital katılımı teşvik etmekte hem de öğretmenlerin sınıf içi ve çevrim içi etkileşim süreçlerini yapılandırmalarına destek olmaktadır. Aşağıda, bu alt alanlarda öne çıkan YZ uygulamalarına ve yabancılara Türkçe öğretimindeki potansiyel katkılarına yer verilmiştir.

Parlay, öğrencilerin öğretmen tarafından yönlendirilen sorulara yazılı veya sözlü olarak yanıt verdikleri, ardından birbirlerinin katkılarına etkileşimli biçimde katıldıkları YZ destekli bir tartışma platformudur. Uygulama, katılım düzeylerini ve içerik yoğunluğunu analiz ederek öğretmene görsel raporlar sunar. Bu özellik, öğrencilerin dijital tartışma ortamlarında düşüncelerini düzenli biçimde ifade etmelerini ve fikir alışverişine dayalı öğrenmeyi güçlendirir. Yabancılara Türkçe öğretiminde tartışma ve münazara gibi sözlü anlatım türlerinin öğretiminde, Parlay öğrencilerin eleştirel düşünme, dinleme ve sözlü ifade becerilerini geliştirmeye olanak tanımaktadır. Parlay üzerinde yürütülen tartışma etkinlikleri, kısa ve kalıplaşmış ifadelerle yanıt verilen basit görevlerde B1 düzeyi, gerekçelendirilmiş ve çok yönlü yorum gerektiren görevlerde ise B2–C1 düzeyi için daha uygun bir iletişimsel zorluk düzeyi sunmaktadır.

Kialo Edu, çevrim içi argümantasyon tabanlı tartışma platformu olarak öğrencilerin bir konu üzerine olumlu ve olumsuz görüşlerini yapılandırarak sunmalarını sağlar. YZ bileşenleri, argümanların bütünlüğünü korur, çelişkileri belirler ve kullanıcıya içerik önerileri sunar. Bu yönüyle yabancılara Türkçe derslerinde tartışma metinleri, düşünceyi geliştirme yolları ve karşıt görüşlerin analizine yönelik etkinliklerde kullanılabilir. Öğrenciler, fikirlerini dijital ortamda gerekçeleriyle savunarak hem yazılı hem sözlü iletişim yeterliklerini artırabilirler. Kialo Edu'nun argüman ağaçları ve karşıt görüş yapılandırmasına dayalı işleyişi, çok adımlı akıl yürütme gerektirdiğinden özellikle B2–C2 düzeylerinde tartışma dili, gerekçelendirme ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesinde kullanılmaya elverişlidir.

SciSpace Copilot, akademik metinleri analiz eden, alıntı düzenleyen ve kaynak yönetimini kolaylaştıran bir YZ uygulamasıdır. Öğrenciler bu araç sayesinde bilgilendirici veya açıklayıcı metin oluştururken kaynak gösterimi, alıntı ve referans kurallarını öğrenebilirler. Yabancılara Türkçe öğretiminde, araştırmaya dayalı yazma süreçlerinde akademik dürüstlük ve dijital etik farkındalığı geliştirmede bir destek sunabilir. Akademik metinlerin yapısını, atıf sistemlerini ve terim yoğunluğunu çözümlemeye odaklanan SciSpace Copilot, akademik söylem ve üst düzey okuma becerileri nedeniyle çoğunlukla B2–C2 düzeylerindeki öğrenenlerle yürütülecek etkinlikler için uygundur.

DoNotPay AI, bireylerin resmî işlemlerini kolaylaştıran YZ destekli bir hukuk asistanıdır. Kullanıcılar, sistem aracılığıyla dilekçe, başvuru veya itiraz metinleri oluşturabilirler. Yabancılara Türkçe öğretiminde bu uygulama, öğrencilerin resmî yazı türleri üzerine çalışmalar yapmalarına, biçimsel yapıyı tanımalarına ve dilsel doğruluğu analiz etmelerine katkı sunabilir. Böylece dijital vatandaşlık bilinci ve resmî yazışma becerileri desteklenebilir. Resmî dile ve hukuki metinlere dayalı karmaşık yazışmalar içeren DoNotPay AI senaryoları, YTÖ bağlamında özellikle B2–C2 düzeylerinde form doldurma, dilekçe yazma ve resmî

yazışma pratiği için uyarlanabilir, alt seviyelerde ise daha çok öğretmen odaklı örnek metin analizi için kullanılabilir.

Taskade AI, tek bir istemle web uygulamaları oluşturabilmeyi sağlayan bir iş birlikçi YZ aracıdır. Kullanıcıların verdiği isteklere göre kurulduktan sonra yine dönütlere göre düzenlenebilen esnek kullanım sunulmaktadır. Öğrencilerin, aynı proje üzerinde birlikte çalışarak dijital ortamda ortak hedefler doğrultusunda web uygulaması üretimine yardımcı olabilmektedir. Yabancılara Türkçe dersleri kapsamında iş birlikçi çalışma ve yazma etkinliklerinde veya ortak sunum hazırlıklarında kullanılabilir, bu da dijital iş birliği ve zaman yönetimi becerilerinin gelişimini desteklemektedir. Görev listeleri, yapılacaklar planları ve proje adımlarını görselleştirebilen Taskade AI; B1 seviyesinden itibaren günlük rutin ve kısa plan yazma, B2–C1 düzeylerinde ise proje tabanlı grup çalışmaları ve iş birliğine dayalı görev tasarımı için uygun bir dilsel çerçeve sunmaktadır.

Grammarly, yazılı iletişimlerde dil bilgisi, yazım, sözcük seçimi ve üslup uygunluğunu analiz eden YZ tabanlı bir uygulamadır. “Tone detection” özelliğiyle kullanıcıya iletinin bağlamına uygun biçimde yönlendirmeler yapar. Yabancılara Türkçe öğretimi açısından öğrencilerin dijital ortamlarda uygun dil, üslup ve saygılı iletişim biçimleri geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu yönüyle çevrim içi iletişimde uyulması gereken nezaket kuralları olarak açıklanabilecek netiket (Kozík & Slivová, 2014) becerisinin kazandırılmasına katkı sağlar. Grammarly’in önerdiği düzeltme ve yeniden yazım seçenekleri, kısa cümle düzeyindeki yazılar için A2–B1 düzeylerinde öğretmen gözetiminde, daha uzun metinlerde ise B2–C2 düzeylerinde kendi kendini düzenleyen yazma becerisini destekleyecek biçimde kullanılabilir.

Google tarafından geliştirilen Gemini (eski adıyla Bard), kullanıcıların öz geçmiş, biyografi ve dijital profil oluşturma süreçlerinde rehberlik eden bir YZ aracıdır. Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenciler bu uygulamadan yararlanarak kendilerini tanıtan metinler yazabilir, dijital kimlik temsillerini bilinçli biçimde geliştirebilirler. Böylece öğrenciler hem yazılı anlatım becerilerini farklı bağlamlara uyarlamayı hem de dijital kimlik yönetimini öğrenirler. Gemini’nin çok modlu sorgulama ve üretim özellikleri, görsel ve kısa metinlerle desteklenen yönlendirmeli kullanımlarda A2–B1 düzeylerinde, daha karmaşık yazma, özetleme ve tartışma görevlerinde ise B2–C2 düzeylerinde YTÖ programının hedefleriyle uyumlu görev tasarımlarına imkân tanımaktadır.

Sonuç olarak, iletişim ve iş birliği alanında kullanılan bu YZ araçları, öğrencilerin dijital ortamlarda etkili iletişim kurma, fikir paylaşma, etik davranma ve birlikte üretme becerilerini geliştirmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında ise bu araçların kullanımı, öğrenci merkezli etkileşimi güçlendiren, iş birliğine dayalı öğrenme kültürünü destekleyen ve dil becerilerinin dijital boyutta uygulanabilirliğini artıran bir nitelik taşımaktadır.

3.1.3. Dijital İçerik Oluşturma

Bu kapsamda dijital içerik geliştirme, içerik bütünleştirme ve yeniden işleme, telif hakları ve lisanslar ile programlama becerileri alt alanları incelenmiştir. YZ tabanlı araçlar, bireylerin dijital ortamlarda üretkenliklerini artırmakta, özgün içerik oluşturma ve düzenleme süreçlerinde kolaylık sağlamaktadır. Yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında bu araçlar,

öğrencilerin çoklu ortam destekli üretim yapmalarını, dijital yazma becerilerini geliştirmelerini ve etik içerik üretimi farkındalığı kazanmalarını desteklemektedir. Aşağıda, dijital içerik oluşturma becerisine katkı sağlayan YZ araçları ve yabancılara Türkçe öğretiminde olası kullanım alanları ele alınmıştır.

Canva'nın YZ destekli modülü *Magic Write*, kullanıcıya belirli bir konu başlığı üzerinden metin üretme, afiş, sunum veya sosyal medya gönderileri hazırlama olanağı sunar. Bu araç, yazılı ve görsel bileşenleri bir araya getirerek çok modlu anlatımı destekler. Yabancılara Türkçe derslerinde öğrenciler, kendi yazılı ürünlerini dijital biçimlerde (örneğin broşür, sunum veya afiş) yeniden düzenleyebilir; böylece metin üretimini farklı formatlarda ifade etme becerisi kazanabilirler. Magic Write ile üretilen kısa başlıklar, afiş ve görsel metin taslakları, A2–B1 düzeylerinde temel sözcük dağarcığı ve kalıp ifadelerin pekiştirilmesi, B2–C1 düzeylerinde ise çoklu taslak karşılaştırması ve üslup düzenleme etkinlikleri için kullanılabilecek niteliktedir.

Quillbot, kullanıcıların metinleri yeniden ifade etmelerine olanak tanıyan bir YZ aracıdır. Cümle yapılarını değiştirme, akademik dile uyarlama veya dil düzeyini sadeleştirme gibi seçenekler sunarak içeriğin biçimsel ve anlamsal dönüşümünü sağlar. Yabancılara Türkçe öğretimi açısından *Quillbot*, öğrencilerin aynı düşünceyi farklı biçimlerde ifade etme, anlatım zenginliği oluşturma ve dilsel çeşitlilik kazanma süreçlerinde kullanılabilir. Böylece öğrenciler, metinleri yeniden yapılandırarak yazılı anlatım becerilerini güçlendirir. Metin yeniden yazımı ve biçem dönüştürme odaklı Quillbot, anlamı koruyarak yapı değiştirme becerisi gerektirdiği için özellikle B2–C2 düzeylerinde akademik yazma ve ödev redaksiyonu, B1 düzeyinde ise kısa paragraf basitleştirme ve eş anlamlı sözcük farkındalığı çalışmalarında öğretmen rehberliğiyle kullanılmalıdır.

Copyleaks, metinlerin özgünlük oranlarını analiz eden YZ tabanlı bir doğrulama platformudur. Kullanıcıların sunduğu metinleri geniş veri tabanlarıyla karşılaştırarak benzerlik düzeyini belirler ve intihal tespiti yapar. Yabancılara Türkçe derslerinde *Copyleaks*'in kullanımı, öğrencilerin alıntı ve özgün içerik farkını öğrenmelerine, kaynak göstermenin önemini kavramalarına ve etik yazma bilinci geliştirmelerine katkı sunar. Ayrıca öğretmenler açısından, öğrenci ürünlerinin özgünlüğünü değerlendirme sürecinde somut bir ölçüt işlevi görebilir. Copyleaks'in sunduğu özgünlük raporları, veriyi yorumlama ve akademik etik kavramlarını içermesi bakımından daha çok öğretmen merkezli bir araç olmakla birlikte, B2–C1 düzeyindeki öğrencilerle özgünlük oranlarını okuma, alıntılama kurallarını tartışma ve akademik dürüstlük farkındalığı geliştirme amaçlı sınıf içi etkinliklerde kullanılabilir.

GPT5, gelişmiş çok modlu metin, görsel, ses ve kod arasında bütünleşik üretim süreçlerini destekleyen bir YZ modelidir. Kullanıcı, doğal dilde ifade ettiği bir problemi sistemin kendi içinde çözümleyebilir, gerektiğinde bunu kodlama dillerine (Python, HTML, JavaScript vb.) dönüştürerek işleyebilir. Bu yönüyle *GPT-5*, öğrencilerin algoritmik düşünme, problem çözme ve yapılandırılmış yazılı anlatım becerilerini bütünleştirmelerine olanak tanımaktadır. Yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında bu araç, öğrencilerin metin temelli problemleri adım adım çözümleyerek işlem basamaklarını doğru sırayla ifade etme, neden–sonuç ilişkilerini

mantıksal olarak yapılandırma ve yazılı anlatımın akışını geliştirme becerilerini desteklemektedir. Böylece dilsel üretim, kodlama mantığı ve eleştirel düşünme süreçleri arasında disiplinler arası bir farkındalık oluşmasına katkı sunmaktadır.

Şekil 5

GPT-5 ile Geliştirilen Web Sitesi Arayüzü

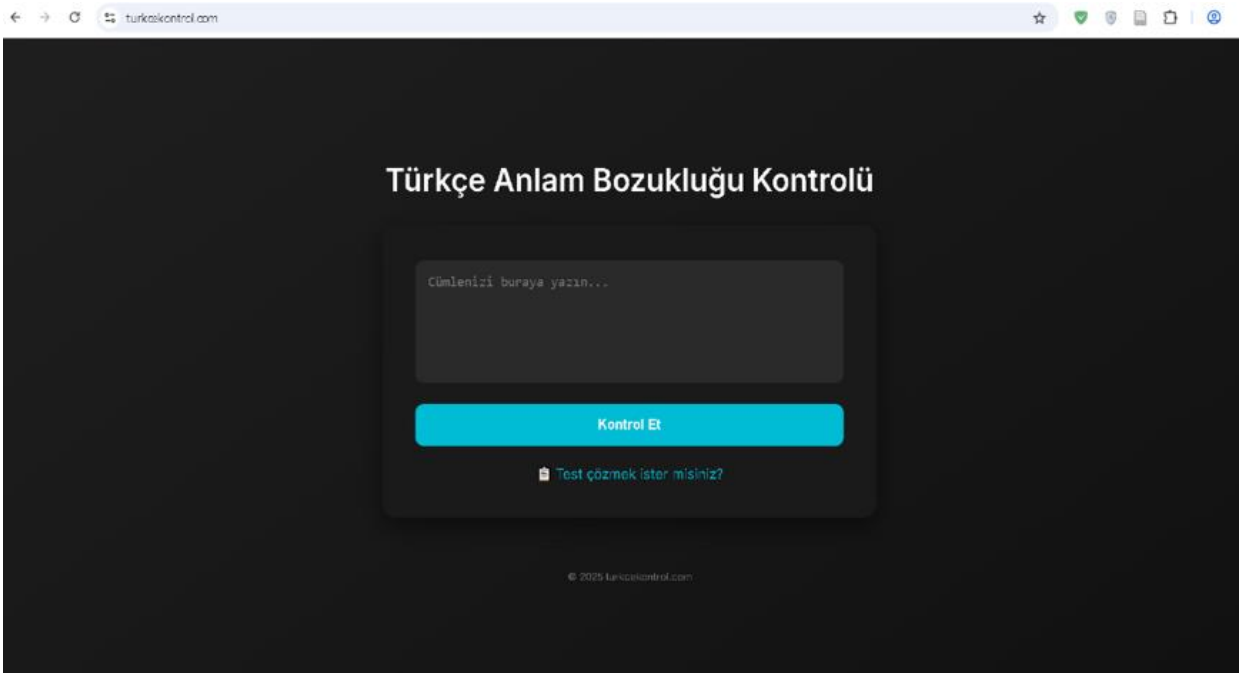

Şekil 5, temel düzeyde programlama bilgisi kullanılarak geliştirilmiş bir dijital içerik aracının kullanıcı arayüzünü göstermektedir. Site, kullanıcıdan gelen cümleyi analiz ederek anlam bozukluğu olup olmadığını değerlendiren bir YZ modeline sahiptir. Bu örnek, yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi amacıyla geliştirilen özgün bir araç olmakla birlikte, programlama bilgisinin eğitim süreçlerine nasıl uyarlanabileceğine somut bir örnek sunmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında, bu uygulama, öğrencilerin yazdıkları cümleleri anlam yönünden değerlendirme, dilsel doğruluk sağlama ve YZ ile yazılı dil etkileşimi kurma gibi yönlerden kullanılabilir. Ayrıca, öğrencilerin "bir eğitim problemini çözmek üzere dijital araç geliştirme" sürecine tanıklık etmeleri bakımından, bu görsel ve uygulama disiplinler arası farkındalık oluşturmak açısından da değerlidir. Şekil 5'deki web sitesi, kullanıma kapalı olup, bu araştırmaya örnek olması amacıyla yapılmıştır.

Metin, görsel, ses ve kod üretimini aynı ortamda birleştiren GPT-5 temelli uygulamalar, A1–A2 düzeylerinde daha çok öğretmen tarafından oluşturulan hazır içeriklerin sunumu için; B1–B2 düzeylerinde yönlendirilmiş metin tamamlama ve diyalog yazma, C1–C2 düzeylerinde ise özgün proje, web arayüzü ve disiplinler arası içerik geliştirme etkinlikleri için kullanılabilecek esnek bir yapı sunmaktadır.

3.1.4. Güvenlik

Bu başlıkta dijital güvenlik, kişisel verilerin korunması, çevrim içi etik ve çevresel sürdürülebilirlik alt başlıkları ele alınmıştır. YZ tabanlı güvenlik araçları, bireylerin dijital ortamda karşılaşabileceği riskleri önceden tespit etme, veri gizliliğini koruma ve bilinçli çevrim içi davranış geliştirme süreçlerinde rehberlik etmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında bu araçlar, öğrencilerin hem dijital güvenlik farkındalıklarını hem de etik dil kullanımı, metin analizi ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine katkı sunmaktadır.

Bitdefender AI, zararlı yazılım ve oltalama saldırılarına karşı tehdit algılama sistemleri sunarak cihaz güvenliğini sağlamayı amaçlayan bir YZ teknolojisidir. Gerçek zamanlı analiz mekanizmaları sayesinde kullanıcıların güvenlik bilinci ve refleksleri gelişmektedir. Yabancılara Türkçe derslerinde, güvenli dijital davranışların öğretimi kapsamında öğrencilere zararlı içerikler içeren örnek metinler verilerek bu metinlerin güvenlik açısından analiz edilmesi sağlanabilir. Böylece öğrenciler, metinleri bilinçli okuma, sahte bağlantıları tanıma ve güvenlik diliyle ilgili ifadeleri ayırt etme becerilerini geliştirir.

Bitdefender AI'nın sunduğu örnekler üzerinden zararlı içerik ve güvenli içerik ayrımı yapmak, görsel ve simge kullanımına ağırlık verildiğinde A2–B1 düzeylerinde temel siber güvenlik farkındalığı, metin tabanlı bildirimler ve raporlar incelendiğinde ise B2–C1 düzeylerinde dijital güvenlik dili ve uyarı metni çözümleme çalışmaları için uygun olabilecektir.

DuckDuckGo Privacy Essentials, ziyaret edilen internet sitelerinin gizlilik politikalarını analiz ederek kullanıcıya izleme sistemleri, veri toplama izinleri ve gizlilik puanı hakkında bilgi sunar. Yabancılara Türkçe derslerinde bu araç, öğrencilerin farklı sitelerin gizlilik uygulamalarını inceleyip elde ettikleri bulgular doğrultusunda bilgilendirici metinler yazmaları veya alternatif gizlilik politikaları geliştirmeleri amacıyla kullanılabilir. Bu süreç, öğrencilerin hem işlevsel yazma becerilerini hem de kişisel veri bilinci farkındalıklarını artırır. DuckDuckGo Privacy Essentials üzerinden çerez, izleyici ve gizlilik ayarlarının incelenmesi, A2–B1 düzeylerinde basit arayüz okuma ve tercih belirtme, B2–C1 düzeylerinde ise gizlilik politikası metinleri ve kullanım koşullarını tartışma yoluyla dijital haklar ve sorumluluklara ilişkin bir farkındalık geliştirmeye katkı sağlamaktadır.

DeepSeek AI, yazılı içeriklerde duygu, ton ve anlam özelliklerini analiz eden gelişmiş bir YZ sistemidir. Özellikle siber zorbalık, baskı veya dışlanma gibi olumsuz dijital etkileşimleri belirleyebilme özelliğiyle dikkat çekmektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenciler, kısa metinler oluşturarak bu içerikleri *DeepSeek Chat* aracılığıyla analiz edebilir; ardından elde ettikleri çıktılara göre metinlerini yeniden düzenleyebilir. Bu süreç, hem yazılı anlatım hem de etik iletişim farkındalığını geliştirir ve dijital ortamlarda duyarlı, sağlıklı iletişim biçimlerinin benimsenmesine katkı sağlar.

Şekil 6

DeepSeek Siber Zorbalık Dönütü

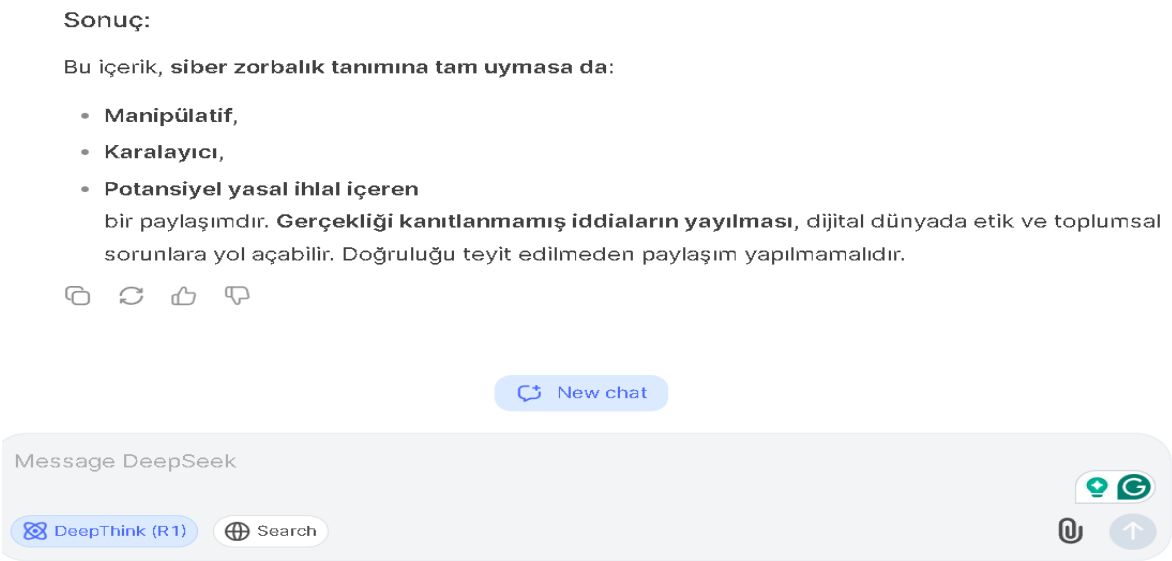

Şekil 6'da görüldüğü üzere DeepSeek Chat, kullanıcıların yazılı içeriklerindeki manipülatif, karalayıcı ya da etik dışı ifadeleri tespit ederek, dijital ortamlarda psikolojik ve sosyal refahı tehdit eden unsurları analiz edebilen bir YZ uygulamasıdır. Yapılan içerik analizlerinde, metinlerin siber zorbalık tanımına tam uymasa dahi hangi yönleriyle bireyleri psikolojik olarak etkileyebileceği veya potansiyel yasal risk taşıyabileceği açıkça belirtilmektedir. Bu özellikleriyle DeepSeek, dijital iletişimde güvenli, sağlıklı ve etik bir dil kullanımının yaygınlaştırılmasına katkı sağlar. Bu sistem, yabancılara Türkçe öğretimine dâhil edildiğinde, öğrencilerden çeşitli dijital metin örnekleri üretmeleri istenir ve bu metinler DeepSeek aracılığıyla analiz edilir. YZ'nin sunduğu çıktılar doğrultusunda öğrenciler, içeriklerinin hangi yönlerinin sorunlu olduğunu fark ederek, metinlerini yeniden düzenler. Bu süreç hem yazılı anlatım becerilerinin gelişimini destekler hem de öğrencilerin dijital ortamlarda fiziksel ve psikolojik refahı koruma, zararlı içeriklerden kaçınma ve sosyal katılımda etik duyarlılık geliştirme yeterliklerini güçlendirir.

DeepSeek ile nefret söylemi, siber zorbalık ve saldırgan dil örneklerinin sınıflandırılması, duygu ve ton farkındalığı açısından B1–B2 düzeylerinde kısa iletilerin analizi, C1–C2 düzeylerinde ise çevrim içi söylem çözümlemesi ve etik tartışma etkinlikleriyle ilişkilendirilebilir.

Google Carbon Footprint ve Ecosia, dijital sürdürülebilirlik farkındalığı kazandıran YZ destekli uygulamalardır. *Google Carbon Footprint*, kullanıcıların dijital etkinliklerinden kaynaklanan karbon salınımını hesaplayarak çevre dostu kullanım alışkanlıkları geliştirmelerine yardımcı olurken; *Ecosia*, yapılan her 45 aramada bir ağaç dikilmesini sağlayan ekolojik bir arama motorudur. Yabancılara Türkçe derslerinde bu araçlar, "dijital davranışların doğaya etkisi" temalı yazma etkinlikleriyle ilişkilendirilerek öğrencilerin çevresel farkındalık temelli içerikler üretmelerine olanak tanır. Böylece öğrenciler hem yazılı ifade becerilerini hem de çevreye duyarlı dijital vatandaşlık bilincini geliştirebilir.

Şekil 7

Ecosia Arayüzündeki Ağaç Dikme Sayıları

3.1.5. Problem Çözme

Bu başlıkta teknik sorunların çözümü, ihtiyaçlara uygun teknolojik yanıtların belirlenmesi, dijital yaratıcılığın desteklenmesi ve yeterlilik farkındalığının geliştirilmesi alt alanları incelenmiştir. YZ tabanlı uygulamalar, kullanıcıların dijital ortamlarda karşılaştıkları problemleri tanımlama, çözüm üretme ve kendi gelişim süreçlerini izleme becerilerini desteklemektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında ise bu araçlar, öğrencilerin yazılı ifade, eleştirel düşünme ve dijital farkındalık temelli problem çözme becerilerini güçlendirmelerine katkı sunmaktadır.

Microsoft Copilot, doğal dil girdileri üzerinden kullanıcıların karşılaştığı teknik sorunları analiz ederek adım adım çözüm önerileri sunan bir YZ asistanıdır. Yazılım hatalarından bağlantı problemlerine kadar geniş bir yelpazede rehberlik sağlayabilir. Yabancılara Türkçe öğretimi açısından, öğrencilerin dijital sorunları açık, tutarlı ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri; metinlerinde dilsel netlik ve problem tanımlama becerilerini geliştirmeleri hedeflenebilir. Bu yönüyle Copilot, işlevsel yazma ve problem çözme süreçleri arasında bütünlük kurulmasına katkı sağlamaktadır. Microsoft Copilot'un belge taslağı, tablo, sunu ve kod üretimi gibi işlevleri, görev karmaşıklığı ve kavramsal yoğunluğu nedeniyle özellikle B2–C2 düzeylerindeki öğrencilerin akademik yazı, sunum hazırlama ve veri yorumlama becerilerinin geliştirilmesinde problem çözme odaklı görevlerle uyum göstermesi beklenmektedir.

Goblin Tools, planlama, görev analizi ve iletişim ihtiyaçlarının yönetimi için geliştirilen bir YZ aracıdır. Kullanıcıdan gelen metinleri bağlamsal olarak değerlendirir ve "daha kısa", "daha resmî" veya "daha etkili" gibi farklı biçimlerde dönüştürme işlevi sunar. Bu yönüyle bireyin iletişim bağlamına uygun dil seçimi yapmasını ve dijital ifadesini hedef kitleye göre düzenlemesini sağlar. Yabancılara Türkçe öğretiminde, öğrencilerin iletilerini farklı bağlamlara göre dönüştürmeleri, üslup farkındalığı kazanmaları ve anlatım biçimlerini dijital ortama uygun şekilde uyarlamaları açısından işlevseldir.

Goblin Tools, kullanıcıdan gelen metni yukarıda da vurgulanan "daha resmî", "daha kısa", "daha etkili" gibi ihtiyaçlara göre dönüştürebilmektedir. Bu özellik sayesinde kullanıcı, söylemek istediği şeyi hangi üslupta iletmesi gerektiğine karar verir ve buna en uygun dijital yardım aracını kullanarak ifadesini yeniden düzenleyebilmektedir. Dolayısıyla birey hem ihtiyacını doğru analiz edip hem de en uygun teknolojik yanıtı kullanarak çözüm üretebilecektir.

Görevleri küçük adımlara bölme, önceliklendirme ve ton ayarlama özelliklerine sahip Goblin Tools, B1 düzeyinden itibaren günlük yaşam planları ve çalışma rutinleri üzerine kısa

metinler üretme, B2–C1 düzeylerinde ise proje yönetimi, iş planı yazma ve iş birliğine dayalı görev dağılımı için kullanılabilecek bir dijital problem çözme aracıdır.

Adobe Firefly, metin tabanlı komutlarla görsel içerik üretebilen bir YZ platformudur. Kullanıcı, yazılı yönergeler aracılığıyla afiş, illüstrasyon veya sanatsal görseller oluşturabilir. Bu süreç, soyut fikirlerin somut görsel anlatımlara dönüştürülmesini destekler. Yabancılara Türkçe derslerinde *Firefly*, öğrencilerin betimleme, imge kullanımı ve anlatımı görselleştirme becerilerini geliştirmede kullanılabilir. Metin temelli içeriklerin görselleştirilmesi, dilsel ve görsel ifade biçimleri arasında bağ kurarak yaratıcı dijital okuryazarlığı güçlendirebilecektir.

Metinden görsele üretim yapan Adobe Firefly, öğretmen tarafından önceden hazırlanmış komutlarla A1–A2 düzeylerinde kelime–görsel eşleştirme ve basit söz öbekleriyle sahne betimleme, B1–B2 düzeylerinde kısa durum anlatıları oluşturma, C1–C2 düzeylerinde ise kültürel temalı afiş, infografik ve hikâye panosu tasarlama çalışmaları için uyarlanabilir.

HIX.AI, yazılı içerikleri analiz ederek kullanıcıya kişiselleştirilmiş geri bildirimler sunan bir yazma asistanıdır. Metinlerdeki anlatım tutarlılığı, kelime seçimi ve üslup özelliklerini değerlendirerek gelişim alanlarını belirler. Bu yönüyle bireyin kendi dijital ifade yeterliliğini fark etmesini ve hedefe yönelik iyileştirme yapmasını sağlar. Yabancılara Türkçe öğretiminde *HIX.AI*, öğrencilerin yazma becerilerini öz değerlendirme temelli geliştirmelerine, dilsel eksiklerini tanımalarına ve eleştirel okuma-yazma farkındalığı kazanmalarına katkı sunmaktadır. Farklı YZ modellerinin aynı platformda kullanılabiliyor olması, öğrencilere öğrenme tarzlarına en uygun dijital aracı seçme ve kendi gelişim süreçlerini sürdürülebilir biçimde yönlendirme fırsatı tanımaktadır. HIX.AI'nin içerik analizi ve yeniden yazım özellikleri, dilsel doğruluk ve üslup tutarlılığı gerektiren üretimsel görevler açısından özellikle B2–C2 düzeylerinde paragraf geliştirme, özet çıkarma ve akademik metin sadeleştirme etkinliklerinde kullanılmaya elverişlidir.

Bu bulgular, YZ destekli araçların problem çözme becerilerini yalnızca teknik düzeyde geliştirmekle kalmayıp, dilsel düşünme, yazılı üretim ve eleştirel analiz süreçleriyle bütünleştirerek dönüştürücü bir rol üstlendiğini göstermektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında bu araçların kullanımı, öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini yapılandırılmış bir biçimde geliştirmelerine, kendi öğrenme sorumluluklarını üstlenmelerine ve üretken dijital bireyler hâline gelmelerine olanak tanımaktadır. Böylece YZ, problem çözme sürecini yalnızca bir teknolojik işlev olmaktan çıkarıp, bilişsel, dilsel ve etik boyutlarıyla bütüncül bir öğrenme alanına dönüştürmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, YZ destekli araçların dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesindeki rolü ve Yabancılara Türkçe öğretimine entegrasyon potansiyeli incelenmiştir. İncelenen YZ uygulamaları (Elicit, Perplexity AI, Claude, Notion AI, Canva, ChatGPT-4 vb.), Avrupa Komisyonu'nun DigComp 2.2 çerçevesinde tanımlanan beş ana dijital yeterlilik alanının (bilgi ve veri okuryazarlığı, iletişim ve iş birliği, dijital içerik oluşturma, güvenlik, problem çözme) alt alanlarıyla eşleştirilmiştir. Bu sistematik kapsam belirleme eşleşmesi, yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında kullanılabilecek YZ araçlarının, DigComp 2.2 çerçevesinin 'Dijital

İçerik Üretme' ve 'İletişim ve İş Birliği' alanlarında yoğunlaştığını, buna karşın 'Bilgi ve Veri Okuryazarlığı'nın kritik alt bileşeni olan bilginin güvenilirliğini değerlendirme ve 'Güvenlik' alanlarında araç eksikliği olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgu, mevcut teknoloji pazarının, pedagojik ihtiyaçlardan çok, içerik üretiminin otomasyonuna odaklandığını göstermektedir. Bu araçların sağladığı pedagojik dönüşüm, öğrencilere artık bilgiyi nasıl bulacaklarını öğretmekten ziyade, YZ tarafından sentezlenmiş bilgiyi nasıl yöneteceklerini, sorgulayacaklarını ve bu bilginin üzerine nasıl yeni bilgiler inşa edeceklerini öğretmeye doğru bir kaymayı beraberinde getirmektedir. Gelecekte, dijital okuryazarlık, YZ'nin evrimiyle birlikte sürekli yeniden tanımlanacak ve yeni yeterlilik alanları içereceği düşünülmektedir. DigComp 2.2 çerçevesinin dinamik bir yapıda olduğu göz önünde bulundurulduğu zaman bu çalışmadaki YZ araçlarının kullanım esnekliğiyle gelişen becerilere uyarlanabileceği de düşünülmektedir.

YTÖ'de YZ araçlarının sistematik biçimde kullanılabilmesi için CEFR A1–C2 düzeyleriyle uyumlu bir kademelendirme yapılması gerekmektedir. Özellikle A1–A2 düzeylerinde öğrenenlerin sınırlı söz varlığı, temel yapı bilgisi ve işlem yükü toleransının düşük olması nedeniyle YZ araçları ancak görsel destekli, kısa ve öğretmen yönlendirmeli görevlerde etkili olurken; B1 düzeyinden itibaren artan bağlaç kullanımı, süreç anlatımı ve bağımsız okuma becerileri sayesinde araçların işlevselliği belirgin biçimde artmakta; B2–C2 düzeylerinde ise soyutlama, argüman geliştirme, akademik söylem kurma ve metin çözümleme yeterlikleri güçlendiği için YZ uygulamaları en verimli şekilde kullanılabilmektedir (MEB Talim ve Terbiye Kurulu, 2021).

28 adet YZ web sitesi, (Elicit, Perplexity AI, Claude, Notion AI, Canva, ChatGPT-4, Glasp, Consensus, Scite, Mem AI, Parlay, Kialo Edu, SciSpace Copilot, DoNotPay AI, Taskade AI, Grammarly AI, Google Gemini AI, QuillBot, Copyleaks, Bitdefender AI, DuckDuckGo Privacy Essentials, DeepSeek AI, Google Carbon Footprint, Ecosia, Microsoft Copilot, Goblin Tools, Adobe Firefly, HIX.AI) dijital okuryazarlık becerileriyle eşleşmeleri ve sitelerin tanıtımları ile ilişkili olarak belirtilmiştir. Bu uygulamalar, esnek yapıda olup diğer becerilerle de eşleşebilmektedir. Türkçeye uyarlanma konusunda sitelerin kullanımlarının öğretmenlerin işleyecekleri konu ve geliştirilmesi istenen beceriye göre değiştirilebilmesi mümkün olmaktadır. DigComp 2.2'nin güncel dijital okuryazarlık becerilerinin seçilmesinin sebebi, Millî Eğitim Bakanlığının (2020) en son 2020 senesinde yayımlandığı "Dijital Okuryazarlık Öğretmen Kılavuzu" kitabında DigComp'un 2020 senesindeki çalışmasını referans aldığı görülmüştür. DigComp'un yaptığı yeni güncellemeyle ilgili MEB'in yeni çalışması görülmediğinden, bu çalışmanın çerçevesini DigComp oluşturmuştur.

Bulgular, Duran ve Özen'in (2018) Türkçe dersi müfredatında dijital okuryazarlık entegrasyonundaki eksiklikleri tespit eden çalışmasıyla örtüşmektedir. YZ araçları bu eksiklikleri gidermek için bir fırsat sunsa da araçların niteliksel dağılımındaki bu dengesizlik, entegrasyonun dikkatli bir pedagojik planlama gerektirdiğini göstermektedir. Sonuç olarak, YZ'nin yabancılara Türkçe öğretimine entegrasyonu, öğrencilere bilgiyi bulmaktan çok, YZ tarafından sunulan bilgiyi yönetme, sorgulama ve eleştirel bir süzgeçten geçirme becerilerini öğretmeye yönelik bir pedagojik dönüşümü zorunlu kılmaktadır.

Bu çalışmanın bulguları ve tartışmaları ışığında, dijital okuryazarlık becerilerinin YZ teknolojileriyle geliştirilmesi ve yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılabilirliği bağlamında öneriler sunulmaktadır:

- Yabancılara Türkçe öğretiminde dijital ortamda güvenli ve etik davranışlar sergilenebilmesi için YZ destekli güvenlik araçları (Bitdefender AI, DuckDuckGo Privacy Essentials, DeepSeek AI) ve intihal denetim araçları (Copyleaks) derslere dâhil edilmelidir. Özellikle siber zorbalık ve kişisel veri gizliliği konularında farkındalık artırılmalı, pratik uygulamalarla bu beceriler pekiştirilmelidir.
- Yabancılara Türkçe öğretiminde YZ araçlarının etkin ve güvenli kullanımını öğreten rehberler hazırlanmalı; böylece yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dijital ortamda bilgi arama, doğrulama ve yönetme becerileri güçlendirilmelidir.
- Öğrencilerin eleştirel düşünme ve gerekçeli tartışma becerilerini geliştirmek için Kialo EDU, Parlay vb. yapılandırılmış tartışma platformları derslere entegre edilmelidir.
- Yabancılara Türkçe öğretiminde dijital ortamlarda fikir sunma, karşıt görüş geliştirme ve çevrim içi iş birliği gibi becerilerin kazandırılması için Kialo Edu, Parlay ve Taskade AI gibi tartışma ve iş birliği araçları kullanılarak yapılandırılmış etkinlikler gerçekleştirilmelidir. Bu etkinliklerle öğrencilerin sözlü ve yazılı iletişim yeterlilikleri çok yönlü olarak desteklenebilir.
- Millî eğitim politikaları ve teknoloji geliştirme stratejileri, araştırmada tespit edilen YZ araçlarının dağılımındaki dengesizliği özellikle "Bilgiyi Değerlendirme" ve "Güvenlik" yeterlilik alanlarındaki yetersizlikleri gidermeye odaklanmalıdır. Yabancılara Türkçe öğretiminde, yerel kültürel bağlamla uyumlu, güvenilir Türkçe dil modellerine sahip millî YZ araçlarının geliştirilmesi öncelikli bir ihtiyaçtır. Bu yaklaşım, yalnızca dilsel erişilebilirliği ve pedagojik uygunluğu artırmakla kalmayacak; aynı zamanda öğrenci verilerinin yerli sunucularda korunmasını sağlayarak dijital güvenlik ve mahremiyet konularındaki ulusal hassasiyetlere de yanıt verecektir.

Kaynakça

Akkaya, N. ve Şengül, L. (2023). Sohbet robotları (Chatbots) ve yabancı dil eğitimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 2988–2999.

Arastaman, G., Öztürk Fidan, İ. ve Fidan, T. (2018). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenirlik: kuramsal bir inceleme. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.

Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (51), 395-407. https://doi.org/10.30794/pausbed.1116878

Arslan, M. ve Adem, E. (2010). Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, (147), 63–86.

Aydın, E., & Ciğerci, F. M. (2020). Yabancılara Türkçe öğretiminde dijital hikâye anlatımının yazma kaygısına etkisi. *Journal of History School*, *45*, 1078–1097.

Çelebi, H., Duman, B., Karadeniz, Ş. ve Kocakaplan, C. (2023). Yapay zekâ okuryazarlığı konulu çalışmaların sistematik derleme yöntemiyle incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, *12*(1), 529–553.

Çangal, Ö., Çelik, M. E. ve Başar, U. (2025). Yabancılara Türkçe öğretiminde yapay zekâ kullanımına yönelik öğretici görüşleri. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, *10*(1), 57–97.

Duran, E. ve Özen, N. E. (2018). Türkçe derslerinde dijital okuryazarlık. *Türkiye Eğitim Dergisi*, *3*(1), 31–46.

Eroğlu, E. N. (2022). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dijital öykülerin yazma becerisinde kullanılabilirliği üzerine: kuramsal bir çalışma. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 5(2), 108-123.

Kozík, T., & Slivová, J. (2014). Netiquette in electronic communication. *International Journal of Engineering Pedagogy (iJEP)*, *4*(3), 67–70. https://doi.org/10.3991/ijep.v4i3.3570

MEB Talim ve Terbiye Kurulu. (2021). *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme – Tamamlayıcı cilt* (Türkçe çeviri). Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Millî Eğitim Bakanlığı. (2020). *Dijital okuryazarlık öğretmen kılavuzu*. https://cdn.eba.gov.tr/kitap/digital/#p=1

Sağıroğlu, Ş., Bülbül, H. İ., Kılıç, A. ve Küçükali, M. (Eds.). (2020). *Dijital okuryazarlık: Araçlar, metodolojiler, uygulamalar ve öneriler* (1. baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.

Sucu, M. (2021). İşletmelerin Z kuşağı bireylerini istihdam ederken dikkate almaları gereken konular: Bir literatür araştırması. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, *5*(3), 848–867.

Şimşek, B., Direkci, B. ve Koparan, B. (2021). Türkçe öğretmenlerinin eğitimde teknoloji entegrasyonu ve Türkçe öğretmeni yetiştirme sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Academic Research Review, 6*(3), 882–902.

Türel, E., Küçükvardar, M., Myatiyev, O. ve Avcı, Y. (2024). Eğitim ve iletişim sürecinde yapay zekâ okuryazarlığına ilişkin bir araştırma. *International European Journal of Managerial Research (EUJMR), 8*(15), 198–212.

Veronika, V., Camelia, C., Febriliana, R., & Yapen, Y. E. (2023). Digital literacy as a social mobilization and learning platform. *SEIKAT: Jurnal Ilmu Sosial, Politik dan Hukum, 2*(3), 228–241. https://doi.org/10.55681/seikat.v2i3.544

Vuorikari, R., Kluzer, S., & Punie, Y. (2022). *DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for citizens - With new examples of knowledge, skills and attitudes* (EUR 31006 EN). Publications Office of the European Union. https://data.europa.eu/doi/10.2760/115376

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. *İlköğretim Online, 9*(1), 79-92.

Elektronik Kaynaklar

Adobe. (t.y.). *Adobe Firefly*. https://www.adobe.com/tr/products/firefly.html

Anthropic. (t.y.). *Claude AI*. https://claude.ai/

Bitdefender. (t.y.). *Bitdefender*. https://www.bitdefender.com/

Canva. (t.y.). *Canva*. https://www.canva.com/

Consensus. (t.y.). *Consensus*. https://consensus.app/

Copyleaks. (t.y.). *Copyleaks*. https://app.copyleaks.com/

DeepSeek. (t.y.). *DeepSeek Chat*. https://chat.deepseek.com/

DoNotPay. (t.y.). *DoNotPay*. https://donotpay.com/

DuckDuckGo. (t.y.). *DuckDuckGo Search Engine*. https://duckduckgo.com/

Ecosia. (t.y.). *Ecosia*. https://www.ecosia.org/

Glasp. (t.y.). *Glasp*. https://glasp.co/

Goblin Tools. (t.y.). *Goblin Tools*. https://goblin.tools/

Google. (t.y.). *Gemini*. https://gemini.google.com/

Google Cloud. (t.y.). *Carbon Footprint*. https://cloud.google.com/carbon-footprint

Grammarly. (t.y.). *Grammarly*. https://app.grammarly.com/

HIX.AI. (t.y.). *HIX.AI*. https://hix.ai/home

Kialo. (t.y.). *Kialo Edu*. https://www.kialo-edu.com/

Mem Labs. (t.y.). *Mem AI*. https://mem.ai/

Microsoft. (t.y.). *Microsoft Copilot*. https://copilot.microsoft.com/

Notion Labs. (t.y.). *Notion*. https://www.notion.com/

OpenAI. (t.y.). *ChatGPT*. https://chat.openai.com

Ought. (t.y.). *Elicit*. https://elicit.com/

Parlay. (t.y.). *Parlay Ideas*. https://parlayideas.com/

Perplexity AI. (t.y.). *Perplexity AI*. https://www.perplexity.ai/

QuillBot. (t.y.). *QuillBot*. https://quillbot.com/

SciSpace. (t.y.). *SciSpace*. https://scispace.com/

Scite. (t.y.). *Scite*. https://scite.ai/

Taskade. (t.y.). *Taskade AI*. https://www.taskade.com/ai/app

Makaleye Katkı Oranı Beyanı: 1. yazar katkı oranı: %50 2. yazar katkı oranı: %50
Çıkar Çatışması Beyanı: Araştırmacılar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.
Etik Beyanı: Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"nde belirtilen kurallara uyulduğunu, "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler"e dayalı hiçbir işlem yapılmadığını ve etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz.
Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı: Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.
Etik Kurul İzni Beyanı: Araştırma etik kurul izni gerektirmemektedir.
Veri Kullanılabilirliği Beyanı: Bu çalışma sırasında oluşturulan veya analiz edilen veriler, talep üzerine yazarlardan temin edilebilir.
Yapay Zekâ Kullanımı Beyanı: Bu çalışmada yapay zekâ, araştırma konusu kapsamında örnek uygulamaların belirlenmesi ve sınıflandırılması gibi hazırlık aşamalarında yararlanılan bir araç olarak kullanılmıştır. Çalışmanın yazım sürecinde yazma yardımı amacıyla yapay zekâdan yararlanılmadığını beyan ederiz.
Telif Hakları Beyanı: "Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi"nde yayımlanan çalışmalar Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Extended Abstract

In recent years, the integration of digital technologies into language education has become not only a pedagogical innovation but also a necessity for foreign language learners who must navigate complex digital environments. Among these technologies, artificial intelligence (AI) has emerged as a transformative force that reshapes how learners of Turkish as a foreign language access information, process linguistic input, and produce written or spoken output. This study focuses on the development of digital literacy skills through AI-based tools and examines how this transformation can be systematically integrated into the teaching of Turkish to foreigners. Within the scope of the research, twenty-eight AI applications—including Elicit, Perplexity AI, Claude, Notion AI, Canva, and ChatGPT-4—were analyzed in relation to the European Commission's DigComp 2.2 digital competence framework. This framework outlines five key competence areas that are essential for today's language learners: information and data literacy, communication and collaboration, digital content creation, safety, and problem-solving. The study adopts a qualitative document analysis method, drawing on academic publications, language-education policies, and AI-enhanced teaching platforms to explore how such tools contribute to the digital literacy and language-learning needs of learners of Turkish.

The rationale behind this research lies in the rapid evolution of both digital technologies and the competencies required in contemporary foreign-language classrooms. Traditionally, digital literacy referred to basic internet navigation and computer use; however, with the increasing presence of AI in educational settings, digital literacy for learners of Turkish now encompasses the ability to critically evaluate AI-generated linguistic output, interpret multimodal content, and ethically engage with intelligent systems. Accordingly, this study positions itself within the expanding literature that highlights the importance of aligning AI-mediated learning with structured digital competence frameworks. By applying the DigComp 2.2 model to AI tools, the research provides a systematic evaluation of how such technologies may enhance the linguistic, cognitive, and communicative capacities of individuals learning Turkish as a foreign language.

The findings from the qualitative analysis indicate that AI-based applications offer personalized, adaptive, and language-sensitive learning environments that support learners' ability to access, organize, and interpret information in Turkish. In terms of information and data literacy, tools such as Elicit and Perplexity AI assist learners in conducting targeted searches for Turkish-language resources, summarizing texts, and managing authentic data for academic or everyday communication. These tools function as intelligent language-learning assistants, supporting learners in identifying credible sources, clarifying linguistic ambiguities, and constructing evidence-based written tasks. Similarly, in the area of communication and collaboration, platforms like Notion AI facilitate cooperative writing tasks, peer feedback, and project-based learning among Turkish-language learners, enabling them to manage group assignments and maintain textual coherence in collaborative environments.

Regarding digital content creation, AI-enhanced tools such as Canva and ChatGPT enable learners to produce multimodal communication products—posters, presentations, visual narratives, and structured texts—that integrate visual and linguistic elements in Turkish. These tools foster creativity, enhance vocabulary development, and improve sentence accuracy through iterative feedback. In the safety dimension, AI systems heighten learners' awareness of digital ethics, plagiarism, data privacy, and the responsible use of AI-generated Turkish text. Finally, in the realm of problem-solving, AI applications support learners in navigating linguistic challenges by encouraging algorithmic reasoning, step-by-step text revision, and reflective self-monitoring of their language performance.

Particularly in the context of teaching Turkish as a foreign language, where mastering accurate language structures and communicative fluency is essential, the role of AI tools becomes increasingly significant. The findings indicate that AI contributes to the improvement of learners' writing fluency, grammatical accuracy, vocabulary diversity, and discourse organization. For instance, ChatGPT-4 provides instantaneous feedback on sentence structure, error types, and lexical choices specific to Turkish, enabling learners to revise and refine their written texts more efficiently. Moreover, AI-based platforms empower teachers of Turkish to design differentiated, culturally relevant, and learner-centered materials. Through intelligent prompts, automatic text-leveling, and form-focused feedback, teachers can more effectively monitor learner progress and identify specific areas requiring further pedagogical intervention.

The results demonstrate that AI-supported applications play a critical role in strengthening digital literacy skills among learners of Turkish and support their ability to engage critically with information, collaborate effectively in digital environments, and produce coherent, original digital content in the target language. However, the study emphasizes that AI integration in Turkish-language classrooms requires thoughtful pedagogical adaptation. Without structured guidance, learners may become overly dependent on AI-generated linguistic solutions, which could impede the development of independent language-processing and problem-solving skills. Therefore, sustained professional development for teachers—particularly in AI literacy, digital ethics, and adaptive material design—is essential to ensure that AI remains a supportive tool rather than a replacement for human instructional judgment.

From a policy standpoint, the research highlights the necessity of developing national AI tools tailored specifically to the linguistic, cultural, and pragmatic characteristics of Turkish. Since most existing AI applications are optimized for English, their use in Turkish-language classrooms may create pedagogical limitations or linguistic inaccuracies. Localized AI systems will enhance accessibility, reduce reliance on foreign platforms, and safeguard learner data. Additionally, incorporating AI literacy, digital citizenship, and ethical AI use into the national curriculum will ensure that learners of Turkish are well-equipped to navigate intelligent technologies. This aligns with international trends emphasizing computational thinking, algorithmic awareness, and conscious digital participation within foreign-language learning contexts.